

ამეთვისტოს ჟეოდების წარმოშობის პირობები და გავრცელება

არტურ მარუქიანი

artur.marukiani521@ens.tsu.edu.ge

გეოლოგიის დეპარტამენტი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი,
ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
უნივერსიტეტის ქ. 13, თბილისი, საქართველო, 0186

ამეთვისტოს ჟეოდები სილამაზითა და წარმოშობის პირობებით ერთნაირად იპყრობს როგორც მეცნიერთა, ისე კოლექციონერთა ყურადღებას. ჟეოდა (ბერძ. “Geodes” მიწისმაგვარი) დიდი ზომის სეკრეციაა, მინერალთა გავრცელების ერთ-ერთი ფორმა, რომელიც წარმოიქმნება ქანში არსებული სიცარიელების (სიღრუვეების) მინერალური ნივთიერებით შევსების გზით პერიფერიიდან ცენტრის მიმართულებით. ქანში არსებული სიცარიელების ამოვსება შეიძლება მოხდეს ნაწილობრივ ან მთლიანად. ჟეოდები შეიძლება იყოს სხვადასხვა ზომისა და ფორმის: იზომეტრიული, სფეროსებრი, ელიფსოიდური ან უსწორმასწორო.

ჟეოდების წარმოქმნა ხანგრძლივი დროის განმავლობაში მიმდინარეობს სხვადასხვა გეოლოგიური პროცესების შედეგად. ჟეოდები განსაკუთრებით დამახასიათებელია ვულკანური ქანებისთვის, მაგრამ არც ისე იშვიათია დანალექ ქანებშიც. ვულკანურ ქანებში ჟეოდების წარმოშობა დაკავშირებულია პოსტვულკანურ პროცესებთან, დანალექ ქანებში კი მათი წარმოქმნა გრუნტის წყლების ცირკულაციის შედეგია.

ჟეოდების მინერალური შედგენილობა დამოკიდებულია ხსნარების მინერალიზაციაზე და ასევე, განსაკუთრებით დანალექი ქანებისთვის, შემცველ ქანებზე. ბუნებაში გავრცელებულია კვარცის, ამეთვისტოს, კალციტის, არაგონიტის, ცელესტინის, აგატის, ლიმონიტის, ცეოლითების და სხვ. ჟეოდები.

მოხსენებაში განხილულია ამეთვისტოს ჟეოდების წარმოშობის პირობები, მინერალთა ასოციაციები, გავრცელება, შესწავლის მეთოდები და მნიშვნელობა.